

Sp. 118. Tillaga til þingsályktunar [115. mál]

um heimild fyrir ríkisstjórnina að staðfesta samkomulag milli Íslands og Noregs um landgrunnið á svæðinu milli Íslands og Jan Mayen.

(Lögð fyrir Alþingi á 104. löggjafarþingi 1981.)

Alþingi ályktar að heimila ríkisstjórninni að staðfesta fyrir Íslands hönd samkomulag milli Íslands og Noregs um landgrunnið á svæðinu milli Íslands og Jan Mayen sem undirritað var í Osló 22. október 1981. Samkomulagið er prentað sem fylgiskjal með ályktun þessari.

Athugasemdir við þingsályktunartillögu þessa.

Hinn 22. október 1981 undirrituðu utanríkisráðherrar Íslands og Noregs samkomulag milli landanna um landgrunnið á svæðinu milli Íslands og Jan Mayen. Samkomulagið er birt sem fylgiskjal með þingsályktunartillögu þessari. Samkvæmt 10. gr. samkomulagsins tekur það gildi þegar tilkynnt verður um staðfestingu beggja landanna. Ef staðfest verður myndar samkomulagið, ásamt ákvæðum samkomulags frá 28. maí 1980 um fiskveiði- og landgrunnsmál, heildarlausn á deilu við Norðmenn um lögsögu á Jan Mayen-svæðinu sem staðið hefur yfir undanfarin ár.

Aðdragandi.

Með lögum nr. 41/1979 voru sett ákvæði um 200-sjómílna efnahagslögsögu Íslands. Einnig var í lögunum skilgreining á landgrunni Íslands sem tók mið af texta sem til umræðu var á hafréttarráðstefnu Sameinuðu þjóðanna. Skv. 2. mgr. 7. gr. laganna er m. a. gert ráð fyrir því að efnahagslögsaga og landgrunn Íslands nái 200 sjómílur í áttina að Jan Mayen. Þessu ákvæði mótmælti ríkisstjórn Noregs sem taldi rétt Norðmanna til lögsögu um Jan Mayen ná til miðlínu milli Íslands og Jan Mayen. (Fjarlægð milli Íslands og Jan Mayen er um 290 sjómílur.) Skv. 1. mgr. 7. gr. laganna skal afmörkun efnahagslögsögu og landgrunns milli Íslands og annarra landa ákveðin með samningum og skulu þeir háðir samþykki Alþingis.

Í samkomulaginu frá 28. maí 1980 var fyrst og fremst fjallað um fiskveiðar, enda samstarf á því sviði talið brýn nauðsyn. Miðað var við að lögsaga Íslands næði 200 sjómílum í átt að Jan Mayen. Skv. 9. gr. samkomulagsins var ákveðið að skipa sáttanefnd til að gera tillögur um skiptingu landgrunnsins. Í 10. gr. voru ákvæði um öryggisreglur til að koma í veg fyrir mengun vegna starfsemi á landgrunninu. 9. og 10. gr. samkomulagsins orðast svo:

„9. gr.

Fjallað verður um afmörkun landgrunnsins á svæðinu milli Íslands og Jan Mayen í framhaldsviðræðum.

Í þessu skyni eru aðilar ásáttir um að skipa svo fljótt sem verða má sáttanefnd þriggja manna og skal hvor aðili tilnefna mann, sem er ríkisborgari þess lands. Formaður nefndarinnar er tilnefndur með samkomulagi aðilanna.

Hlutverk nefndarinnar skal vera að gera tillögur um skiptingu landgrunnssvæðisins milli Íslands og Jan Mayen. Við gerð slíkra tillagna skal nefndin hafa hliðsjón af hinum miklu efnahagslegu hagsmunum Íslands á þessum hafsvæðum, svo og landfræðilegum, jarðfræðilegum og öðrum sérstökum aðstæðum.

Nefndin setur sér sjálf starfsreglur. Samhljóða tillögur nefndarinnar skulu lagðar fyrir ríkisstjórnirnar svo fljótt sem verða má. Aðilar miða við að tillögurnar verði lagðar fram innan fimm mánaða frá skipun nefndarinnar.

Tillögur þessar eru án skuldbindingar fyrir aðilana, en þeir munu taka sanngjarnt tillit til þeirra í frekari málsmeðferð.

10. gr.

Pegar um er að ræða starfsemi á landgrunnssvæðunum milli Íslands og Jan Mayen að því er varðar rannsóknir eða vinnslu auðlinda á landgrunninu eða í því, skuldbinda aðilarnir sig til að hafa nán samráð og náð samstarf um setningu og framkvæmd nauðsynlegra öryggisreglna til þess að koma í veg fyrir mengun, sem gæti stofnað lifandi auðlindum á þessum hafsvæðum í hættu eða haft önnur skaðleg áhrif á umhverfi sjávar.

Hvor aðili um sig skuldbindur sig til þess að leggja fyrir hinn fastmótaðar áætlanir um slíka starfsemi varðandi rannsóknir eða vinnslu landgrunnssauðlinda með hæfilegum fyrirvara áður en slík starfsemi hefst.“

Með ályktun samþykktri 19. maí 1980 heimilaði Alþingi ríkisstjórninni að staðfesta samkomulagið og öðlaðist það gildi 13. júní 1980.

Í framhaldi af ákvæðum 9. gr. samkomulagsins var Hans G. Andersen sendiherra, formaður sendinefndar Íslands á hafréttarráðstefnu S. þj., skipaður í sáttanefndina af Íslands hálfu og Jens Evensen sendiherra, formaður sendinefndar Noregs á ráðstefnunni, af hálfu Noregs. Elliot L. Richardson þáv. formaður sendinefndar Bandaríkjanna á ráðstefnunni var skipaður formaður sáttanefndarinnar. Sáttanefndin tók til starfa í ágúst 1980 og skilaði skýrslu sinni í maí 1981.

Skýrsla sáttanefndarinnar.

Eins og fram kemur í inngangsorðum samkomulagsins sem hér um ræðir töldu ríkisstjórnir Íslands og Noregs sig geta farið að tillögum nefndarinnar. Eru efnisákvæði samkomulagsins að mestu byggð á þeim tillögum og ber það vott um það hversu samviskusamlega nefndin vann sín störf. Verður hér gerð grein fyrir meginefni skýrslunnar.

Með fyrstu verkum nefndarinnar var að stofna til fundar vísindamanna til að útvega fyrirbyggjandi upplýsingar um jarðfræði landgrunnins á svæðinu, þ. á m. um líkur fyrir því að þar væru jarðefnaauðlindir. Meðal þátttakenda á fundinum voru dr. Guðmundur Pálmason forstöðumaður jarðhitadeildar Orkustofnunar og Karl Guðmundsson jarðeðlisfræðingur hjá jarðhitadeild Orkustofnunar. Í úrdrætti úr skýrslu sem vísindamannahópurinn skilaði segir:

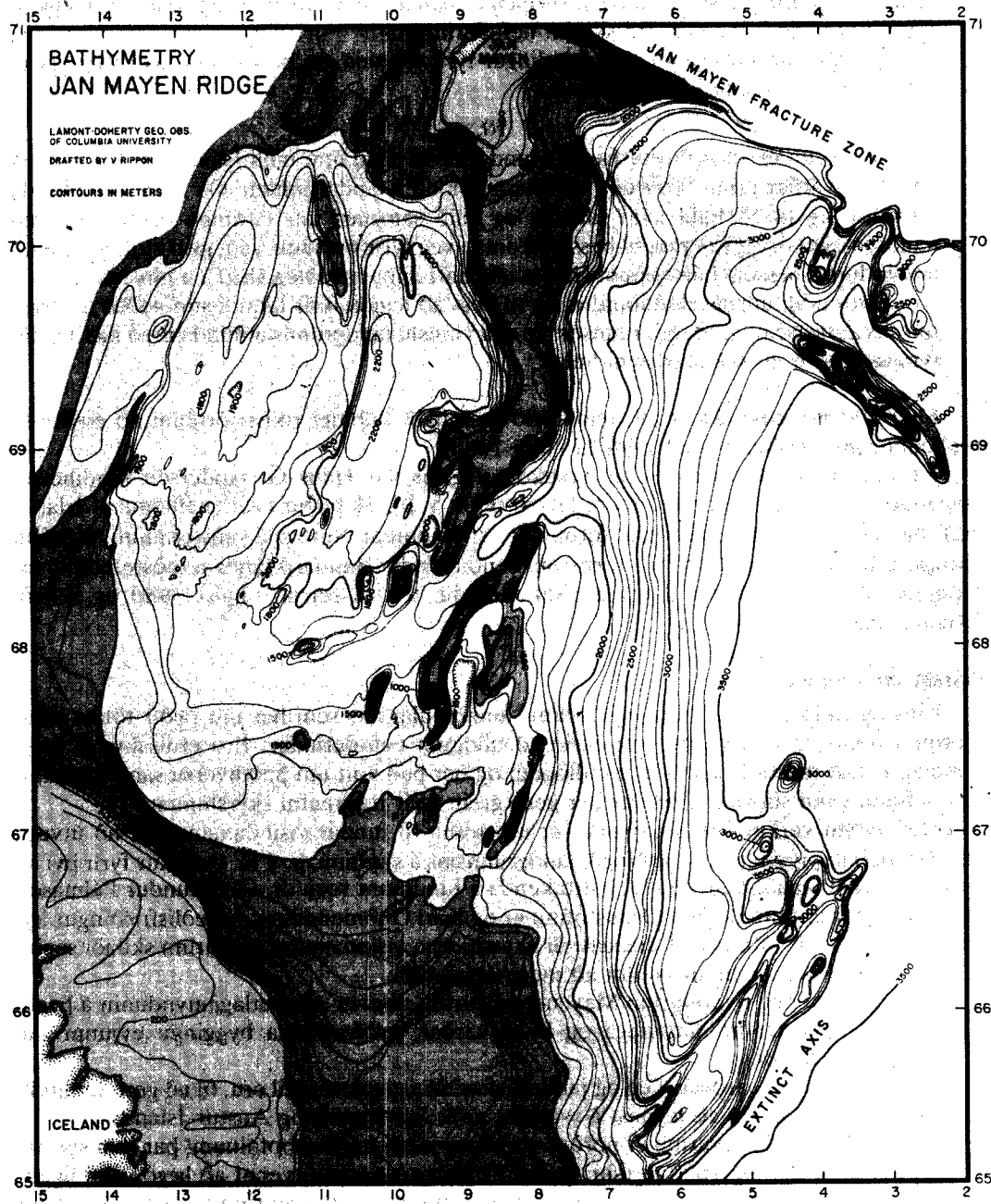
„Þessi skýrsla hefur tvennt að meginmarkmiði:

(1) að kanna hvernig Jan Mayen-hryggurinn, sem er aðalsetlagamyndunin á þessu svæði, tengist landmótunarlega og hvað varðar jarðfræðilega byggingu eyjunnar Jan Mayen og Íslandi.

(2) að kanna jarðfræðileg og jarðeðlisfræðileg gögn, sem til eru, til að gera sér grein fyrir hvar olía kynni að leynast á svæðinu milli Jan Mayen og Austur-Íslands.

Jan Mayen-hryggurinn er norður-suður myndun á sjávarbotninum, þar sem sjávardýpi er milli 200 og 1600 m (sbr. mynd 1). Hann skiptist í tvennt að lögð, sem liggur milli 68°N og 69°N, og er norðurhlutinn háslétta. Þó að hryggurinn sé ekki samfelldur eftir öllu svæðinu milli Jan Mayen og Austur-Íslands verður í þessari skýrslu talað um allt svæðið sem Jan Mayen-hryggjarsvæðið.

Mynd 1. Dýptarlínur.

Hugtakið „náttúrulegt framhald“ má líta á frá tveimur mismunandi sjónarmiðum, annars vegar sem landmótunarlegt hugtak og hins vegar hugtak sem ákvarðast af jarðfræðilegri byggingu. Landmótunarlega má líta á norðurhluta Jan Mayen-hryggjarins sem framhald til suðurs á landgrunni Jan Mayen (með landgrunni er hér átt við hið venjulega jarðfræðilega hugtak). Á hinn bóginn er ekki hægt að segja að Jan Mayen-hryggurinn sé landmótunarlega framhald landgrunns Íslands.

Með tilliti til jarðfræðilegrar byggingar er Jan Mayen-hryggurinn meginlandsbrot eða skækill, sem er eldra en bæði Jan Mayen og Ísland, sem eru úr yngra gosbergi; þess vegna er hvorki hægt að líta á hrygginn sem náttúrulegt framhald Jan Mayen né Íslands hvað snertir jarðfræðilega byggingu.

Olíulíkur eru álitnar meiri á norðurhluta Jan Mayen-hryggjarins, sem liggur norðan við lægdina (sjá mynd 1) aðallega vegna þess að norðurhlutinn er stærri að flatarmáli en suðurhlutinn. Rétt er að taka fram, að suðurhlutinn er minna þekktur og virðist vera flóknari að byggingu en norðurhlutinn. Ef borið er saman við þekkt olíuvinnslusvæði annars staðar í heiminum, er ekki hægt að líta svo á, að olíulíkur á þessu svæði séu góðar á grundvelli þeirra tiltölulega litlu gagna, sem fyrir liggja. Við leggjum á það áherslu, að ítarleg frekari könnun gæti breytt þessu mati.“

Sáttanefndin taldi það ekki sitt hlutverk að starfa sem dómstóll, heldur átti hún að gera tillögur til ríkisstjórnanna um aðgengilega og sanngjarna lausn á vandamálunum. Þó kannaði hún vandlega þá milliríkjavenju og úrskurði dómstóla sem leiðbeinandi gætu verið í starfi hennar. Að þessari athugun lokinni ákvað nefndin að leggja ekki til að mörk landgrunnins yrðu önnur en mörk milli efnahagslögsögu Íslands og fiskveiðilögsögu Jan Mayen. Nefndin taldi réttast með hliðsjón af niðurstöðum vísindamanna að gera tillögu um sameiginlegt nýtingarsvæði á hluta Jan Mayen-hryggjarins. Um röksemdafærslur nefndarinnar segir í skýrslunni:

„Nefndin hafði í huga hin viðfeðmu sjónarmið sem heimilt er að taka tillit til þegar tillögur eru samdar og komst að þeirri niðurstöðu að nota bæri aðferð, sem tæki tillit bæði til þess, að samkvæmt samkomulaginu milli Íslands og Noregs um 200 mílna efnahagslögsögu Íslands, höfðu talsverð svæði fyrir utan miðlínu þegar fallið í hlut Íslands, og þess að óvissa um tilvist auðlinda á svæðinu skapar þörf fyrir frekari rannsóknir og athugun. Í stað þess að gera tillögu um markalínu fyrir landgrunið aðra en markalínu efnahagslögsögunnar, mælir nefndin með því, að gert sé samkomulag um sameiginlega hagnýtingu á raunverulega öllu því svæði, sem talið er að geti leitt til framleiðslu olíuefna. Meðal þeirra ástæðna, sem nefndin hefur byggt þessa tillögu á, er óskinn um að efla samvinnu og vinsamlega sambúð Íslands og Noregs. Sérstök áhersla hefur einnig verið lögð á eftirfarandi atriði:

(a) Ísland er algerlega háð innflutningi olíuefna.

(b) Vísindamenn telja, að mjög litlar líkur séu á olíuefnum á landgrunninu umhverfis Ísland.

(c) Jan Mayen-hryggurinn milli Jan Mayen og 200 mílna efnahagslögsögu Íslands er eina svæðið, sem talið er hafa möguleika á olíuefnum. Sérfræðingarnir telja þó, að á öllu svæðinu sé um að ræða mikla áhættu frá jarðfræðilegu sjónarmiði.

(d) Hafdýpi yfir Jan Mayen-hryggnum er of mikið til að vinnslu verði við komið með núverandi tækni. Fjarlægðir frá eðlilegum markaðssvæðum fyrir olíuefni — einkum fyrir gas — eru miklar. Af þessu leiðir, að mjög miklir olíuefnafundir virðast nauðsynlegir áður en slíkir fundir gætu haft viðskiptalega þýðingu.“

Tillögur sáttanefndarinnar um þessa sameiginlegu nýtingu voru í svohljóðandi 9 liðum:

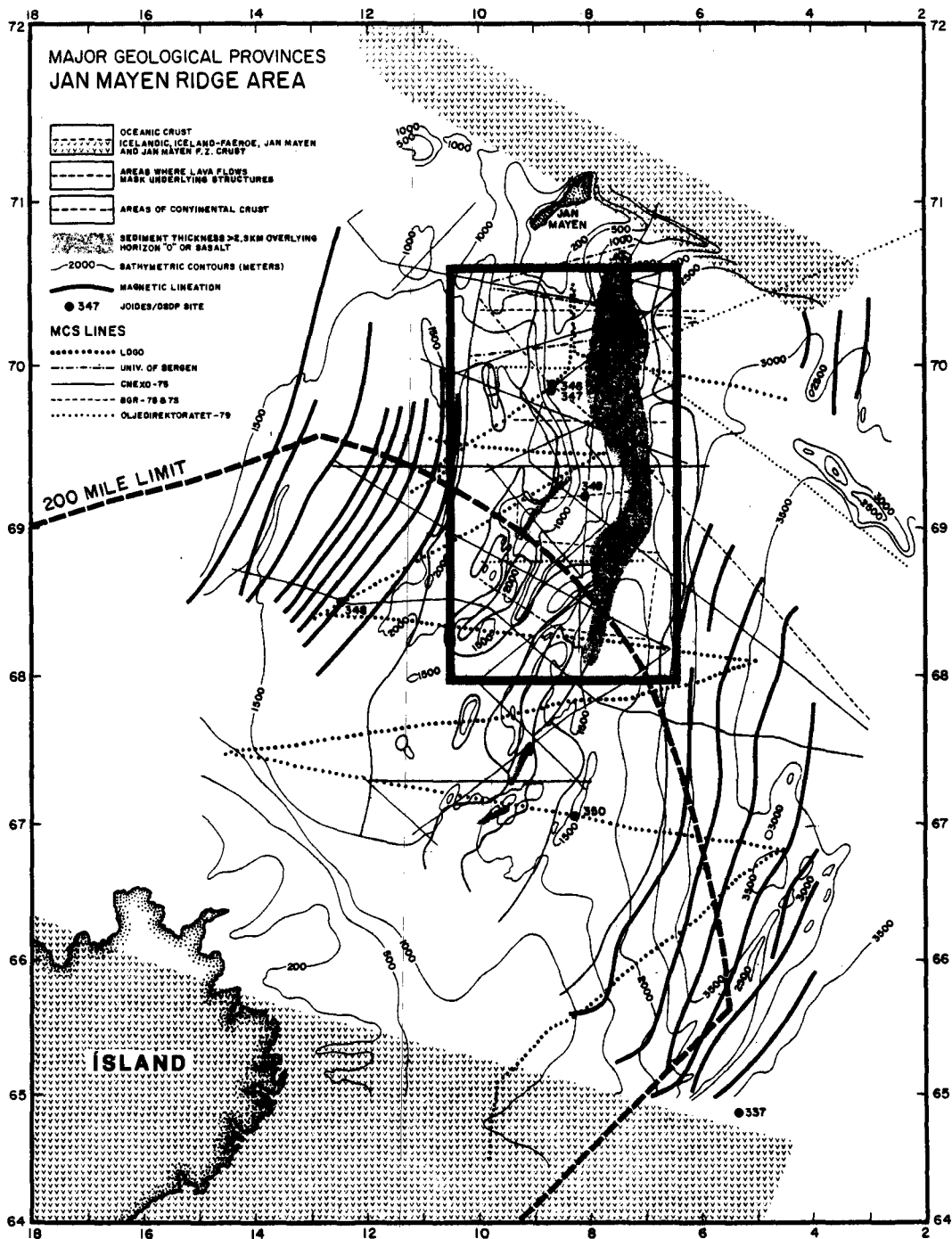
„1. Vegna þessara tillagna mælir nefndin með afmörkuðu svæði, sem takmarkast af eftirfarandi hnitum:

70° 35' nbr., 68° 0' nbr., 10° 30' vl., 6° 30' vl. (sjá mynd 2.)

2. Miðað við markalínuna milli 200 sjómílna efnahagslögsögu Íslands og norsku fiskveiðilögsögunnar sem skiptilínu, nær hið afmarkaða svæði yfir tvo hluta: Hlutinn norðan markalínunnar er um 32 750 km². Svæðið sunnan þeirrar línu er um 12 725 km².

3. Nefndin gerir tillögu um sameiginlegt samvinnufyrirkomulag varðandi það svæði, sem þannig er skýrgreint.

Mynd 2. Sameiginlegt nýtingarsvæði.

4. Í þættinum, áður en boranir hefjast, þar á meðal kerfisbundið jarðfræðilegt yfirlit aðallega með jarðsveiflumælingum, mælir nefndin með því, að slíkt yfirlit verði gert í sameiningu af norsku Olíumálastofnuninni og hliðstæðri stofnun á Íslandi. Þetta jarðsveifluyfirlit ætti norska Olíumálastofnunin að framkvæma í samræmi við áætlun gerða af báðum ríkisstjórnunum sameiginlega. Kostnaður við þessar rannsóknir greiðist af Noregi, nema aðilar verði ásáttir um annað. Íslenskir og norskir sérfræðingar ættu að hafa jafna möguleika á þátttöku í rannsóknunum. Niðurstöður yfirlitsins og túlkun á því ætti að vera jafn aðgengilegt fyrir báða aðila.
Ef einhver ágóði verður af sölu jarðsveiflu- eða segulupplýsinga til fyrirtækja eða stofnana, sem áhuga kunna að hafa, skal slíkum ágóða skipt eftir því sem um semst milli landanna tveggja.
5. Ef yfirlitið réttlætir frekari rannsóknir, boranir og mögulega vinnslustarfsemi, leggur nefndin til að sérleyfissamningar með sameiginlegu áhættufyrirkomulagi verði gerðir milli aðilanna tveggja og olíufyrirtækja.
6. Í þeim hluta hins afmarkaða svæðis, sem liggur norðan markalínu 200 mílna efnahagslögsögu Íslands, ber Íslandi að eiga kost á að öðlast 25 af hundraði þátttöku í sameiginlegu áhættufyrirtæki. Í samningaviðræðum við olíufyrirtæki ber að sækjast eftir því, að kostnaður við ríkisþátttöku bæði Íslands og Noregs verði „fjármagnaður“ af olíufyrirtækjunum þar til auðlind, sem hefur viðskiptalega þýðingu, hefur verið fundin.
Ef olíufyrirtækin neita að „fjármagna“ ríkisþátttökuna að öllu leyti eða einhverju, vísar nefndin til tillagna sinna varðandi það atriði í VI. kafla.
Norsk löggjöf, stefna í olíumálum og eftirlit, öryggis- og umhverfisreglur og stjórnsýsla, mundu gilda um starfsemi á þessum hluta hins afmarkaða svæðis.
7. Í þeim hluta hins afmarkaða svæðis, sem liggur fyrir sunnan nyrðri markalínu 200 mílna efnahagslögsögu Íslands, ber Noregi að eiga kost á að öðlast 25 af hundraði þátttöku í sérhverju samkomulagi um sameiginlegt áhættufyrirkomulag. Þess ber ekki að vænta, að Ísland muni útvega Noregi fjármagnsfyrirkomulag á sama hátt og að sama marki og lagt er til varðandi norska hlutann í hinu afmarkaða svæði. Hins vegar skal Noregi heimilt að taka þátt í samningaviðræðum við olíufyrirtækin.
Íslensk löggjöf, stefna í olíumálum og eftirlit, öryggis- og umhverfisreglur og stjórnsýsla, mundu gilda um starfsemi í þessum hluta hins afmarkaða svæðis.
8. Í vinnsluþættinum á hvaða hluta sem er á hinu afmarkaða svæði, er gert ráð fyrir því að hvor hinna tveggja ríkisaðila muni fjármagna hluta vinnslukostnaðar í hlutfalli við þátttökuhlut ríkisins.
9. Í lok VI. kafla hefur nefndin gert vissar tillögur varðandi auðlindir, sem eru báðum megin við 200 mílna markalínuna eða ná út fyrir einhvern hluta hins afmarkaða svæðis. Nefndin vísar til meðmæla sinna varðandi það atriði og telur þær hluta af þessum tillögum.“

Í 6. tl. vitnar nefndin í tillögur í 6. kafla skýrslunnar. Þar segir:

„Viss vandamál munu rísa ef ómögulegt reynist að ná samningum um sameiginlega áhættu, þar sem olíufyrirtækin taki að sér að fjármagna útgjöld ríkisstjórnanna tveggja svo sem miðað er við hér að framan. Í slíku tilviki má gera ráð fyrir tvenns konar möguleikum: (a) Félögin kunna að vera fús til að fjármagna hluta útgjalda ríkjanna tveggja eða (b) félögin eru ófús til að fjármagna neitt af slíkum útgjöldum.

Pegar svo ber að, verða ríkisstjórnirnar tvær að ákveða, hvort þær vilja ráðast í fyrirtækið, annað hvort sjálfstætt eða í samvinnu við olíufyrirtæki. Í því tilviki, að norska ríkisstjórnin ákveður að ráðast í fyrirtækið annað hvort sjálf eða í sameiginlegri áhættu, en Ísland ákveður að taka ekki þátt vegna aukinnar áhættu, rís spurning um það, hver staða Íslands skuli vera.

Ef enginn árangur næst og engin auðlind, sem hefur viðskiptalega þýðingu finnst,

hefur Noregur tekið áhættuna og verður að taka tjóninu. Ef auðlind, sem hefur viðskiptalega þýðingu er fundin, er málið ekki eins augljóst. Nefndin leggur þó til, að í því tilviki ætti að heimila Íslandi að fá sinn hlut í þátttöku, að því er varðar vinnsluþáttinn, að því áskildu, að Ísland endurgreiði Noregi hluta sinn af þeim útgjöldum vegna rannsóknna og borana sem orðið hafa fram að þeim þætti.“

Í 9. tl. er fjallað um auðlindir sem liggja báðum megin við 200-mílna línuna eða sem ná út fyrir mörk sameiginlega svæðisins. Um þetta segir í 6. kafla skýrslunnar:

„Sáttanefndin hefur fjallað um þau vandamál, sem kunna að rísa, ef olíulind nær yfir svæði beggja megin við markalínu hins afmarkaða svæðis eða liggur bæði norðan og sunnan megin við 200-mílna markalínu efnahagslögsögu Íslands.

Sáttanefndin mælir með eftirfarandi lausn í slíkum tilvikum:

Ef olíuefnasvæði liggur bæði norðan og sunnan 200 mílna markalínu efnahagslögsögu Íslands, ber að ná samkomulagi um venjulegar reglur um einingu, vinnslu og skipti olíuefna.

Ef olíuefnasvæði liggur báðum megin við markalínu hins afmarkaða svæðis, sunnan 200 mílna marka efnahagslögsögu Íslands, ætti sama hagnýtingarsjónarmið að gilda (þ. e. auðlindinni ber að skipta í samræmi við mat sérfræðinga og meginreglur um einingarnýtingu).

Ef olíuefnasvæðið liggur báðum megin við markalínu hins afmarkaða svæðis norðan 200 mílna marka efnahagslögsögu Íslands, ber að líta svo á, að auðlindin öll liggji innan hins afmarkaða svæðis, að því er varðar réttindi og skyldur ríkjanna tveggja.“

Ákvæði samkomulagsins.

Sem fyrr segir eru efnisákvæði samkomulagsins byggð á tillögum sáttanefndarinnar. Þannig segir í 1. gr. að mörk landgrunnins verða þau sömu og mörk efnahagslögsögu landanna, þ. e. a. s. miðað er við 200 sjómíllur frá grunnlínum Íslands.

Í 2. gr. er skilgreint svæðið þar sem sameiginlegar rannsóknir og nýting fer fram (sjá mynd 2). Svæði þetta er u. þ. b. 45 470 km² að flatarmáli og skiptir 200-sjómílna línun svæðinu þannig að um 12 720 km² eru innan íslenskrar lögsögu og 32 750 km² innan norskrar lögsögu.

Í 3. gr. er fjallað um fyrsta stig rannsókna á sameiginlega svæðinu. Fara þær fram í umsjá norsku olíustofnunarinnar á grundvelli áætlana sem íslenskir og norskir sérfræðingar semja sameiginlega. Verða þær rannsóknir kostaðar af Noregi.

Í 4. gr. er fjallað um frekari athuganir ef fyrri rannsóknir gefa tilefni til. Gert er ráð fyrir því að þær rannsóknir verði gerðar sem sameiginlegt verkefni („joint venture“).

Skv. 5. gr. skal Ísland eiga rétt á 25% þátttöku í olíustarfsemi á norska hluta sameiginlega svæðisins. Noregi er skylt að reyna í viðræðum við utanaðkomandi olíufélög að fá þau til að taka á sig bæði íslenska og norska hluta kostnaðar við olíustarfsemina. Ef ekki tekst að fá hlutaðeigandi olíufélag að bera kostnaðinn skulu Ísland og Noregur kanna möguleikann á að reka starfsemina sem sameiginlegt verkefni. Einnig er gert ráð fyrir því að Ísland geti gengið inn í verkefnið á síðara stigi starfseminnar.

Skv. 6. gr. skal Noregur eiga rétt á 25% þátttöku í olíustarfsemi á íslenska hluta sameiginlega svæðisins. Þó ber Íslandi ekki að reyna að fá utanaðkomandi olíufélög að bera norska kostnaðinn.

7. gr. fjallar um olíuvinnslu og bera aðilar sinn kostnað í hlutfalli við sinn þátt í viðkomandi samningi.

Í 8. gr. er gert ráð fyrir því að auðlindir sem liggja báðum megin 200-mílna línunnar skiptist samkvæmt viðurkenndum reglum um einingarnýtingu („unitisering“). Sama gildir um auðlindir sem liggja sunnan línunnar en teygjast út fyrir mörk sameiginlega svæðisins.

Hins vegar ef auðlindir liggja norðan línunnar en teygjast út fyrir mörk sameiginlega svæðisins skulu þær teljast liggja innan svæðisins.

Í 9. gr. er fjallað um öryggisráðstafanir og umhverfisvernd þegar fram fara rannsóknir eða vinnsla á sameiginlega svæðinu. Telji annar aðilinn að hinn hafi ekki gert nægilegar ráðstafanir til að fyrirbyggja mengun er þeim skylt að hafa samráð sbr. 10. gr. samkomulagsins frá 28. maí 1980 (sjá hér að framan bls. 2). Verði áfram ágreiningur skal málinu vísað til sáttanefndar og er gert ráð fyrir sams konar fyrirkomulagi og í 9. gr. samkomulagsins frá 28. maí 1980 (sjá hér að framan bls. 2). Ekki er heimilt að hefja rannsóknir eða vinnslu eða halda slíkum aðgerðum áfram fyrr en tillögur sáttanefndarinnar liggja fyrir, nema brýn þörf krefji.

Skv. 10. gr. öðlast samkomulagið gildi þegar tilkynnt er að það hefur hlotið staðfestingu í báðum löndunum.

Fylgiskjal.

SAMKOMULAG

milli Íslands og Noregs um landgrunnid á svæðinu milli Íslands og Jan Mayen

Ríkisstjórn Íslands og ríkisstjórn Noregs sem óska eftir að ákvarða markalínuna á landgrunninu á svæðinu milli Íslands og Jan Mayen, sem með gerð samkomulagsins frá 28. maí 1980 um fiskveiði- og landgrunnsmál urðu ásáttar um að efnahagslögsaga Íslands skuli ná út í 200 sjómílar, einnig á þeim svæðum milli Íslands og Jan Mayen þar sem fjarlægðin milli grunnlínanna er minni en 400 sjómílar,

sem í 9. gr. fyrrnefnds samkomulags urðu ásáttar um að aðilar skyldu í sameiningu skipa sáttanefnd sem gera skyldi tillögur um skiptingu landgrunnssvæðisins milli Íslands og Jan Mayen, og sem sameiginlega skipuðu slíka nefnd,

sem í maí 1981 fengu samhljóða tillögur sáttanefndarinnar, er fela í sér að mörk landgrunns hvors aðila á svæðinu milli Íslands og Jan Mayen skuli vera hin sömu og mörk efnahagslögsögu hvors aðila, svo og að komið verði á samvinnu milli aðilanna um rannsóknir og nýtingu á olíuefnum („hydrocarbons“) á nánar tilgreindu svæði milli Íslands og Jan Mayen, beggja vegna markalínunnar, og

sem telja sig geta farið að tillögum nefndarinnar, hafa orðið ásáttar um eftirfarandi:

OVERENSKOMST

mellom Island og Norge om kontinentalsokkelen i området mellom Island og Jan Mayen

Regjeringene i Island og Norge — som ønsker å fastsette delelinjen på kontinentalsokkelen i området mellom Island og Jan Mayen, som ved å inngå Overenskomsten av 28. mai 1980 vedrørende fiskeri- og kontinentalsokkelspørsmål var enige om at Islands økonomiske sone skal utstrekkes til 200 nautiske mil også i de områder mellom Island og Jan Mayen hvor avstanden mellom grunnlinjene er mindre enn 400 nautiske mil,

som i artikkel 9 i ovennevnte overenskomst ble enige om at partene i fellesskap skulle oppnevne en forlikskommissjon som skulle fremsette anbefalinger vedrørende delelinjen for sokkelområdet mellom Island og Jan Mayen, og som i fellesskap oppnevnte en slik Kommisjon,

som i mai 1981 mottok Forlikskommissjonens enstemmige anbefalinger, som går ut på at delelinjen mellom de to parters deler av kontinentalsokkelen i området mellom Island og Jan Mayen skal falle sammen med delelinjen for de økonomiske soner, samt at det etableres et samarbeid mellom de to parter ved utforskning og utnyttelse av petroleumsforekomster i et nærmere angitt område mellom Island og Jan Mayen på begge sider av delelinjen, og

som finner å kunne bygge på Kommisjonens anbefalinger —

er blitt enige om følgende:

1. gr.

Mörk landgrunns hvors aðila á landgrunninu á svæðinu milli Íslands og Jan Mayen skulu vera hin sömu og mörk efnahagslögsögu þeirra.

2. gr.

Ákvæði 3.–9. gr. taka til svæðis, sem afmarkast af eftirfarandi hnitum:

70°35' n.br.
68°0' n.br.
10°30' v.lg.
6°30' v.lg.

3. gr.

Á fyrsta stigi rannsókna sem ætlað er til kerfisbundinnar jarðfræðikönnunar á svæði því, sem tilgreint er í 2. gr., skulu aðilar sameiginlega annast jarðsveiflumælingar („seismic“ mælingar) svo og segulrannsóknir, ef með þarf. Norska olíustofnunin sér um framkvæmdahlíð þessara rannsókna á grundvelli áætlana, sem samdar verða sameiginlega af sérfræðingum aðilanna. Kostnaður við þessar rannsóknir verður greiddur af norsku olíustofnuninni/norska ríkinu, nema aðilar komi sér saman um annað. Norskir og íslenskir sérfræðingar skulu hafa jafna möguleika á þátttöku í rannsóknunum og í mati á upplýsingum sem fram koma. Upplýsingar og matsgerðir skal leggja fyrir stjórnvöld landanna. Fara skal með þær sem trúnaðarmál nema aðilar komi sér saman um annað.

Verði ágóði af sölu jarðsveiflu- eða segulupp- lýsinga til fyrirtækja eða samtaka skal skipta hreinum hagnaði milli beggja aðila samkvæmt samningi þeirra á milli.

4. gr.

Sýni þær rannsóknir, sem um er fjallað í 3. gr., að æskilegt sé að framkvæma nákvæmari athuganir á vissum hlutum þessa svæðis, þ. á m. að gera nákvæmari jarðsveiflumælingar og að hefja boranir, skulu hugsanleg einkaleyfi til rannsókna og vinnslu á slíkum sérsvæðum veitt á grundvelli samnings um sameiginlegt verkefni („joint venture“), nema aðilar komi sér saman um annað samningsform. Aðilar geta komið sér saman um að láta olíufélög, ríkisrekin eða ekki, eiga aðild að slíkum samningum.

5. gr.

Á þeim hluta þess svæðis sem tilgreint er í 2. gr. og sem liggur norðan markalínu efnahagslögsögu landanna (u. þ. b. 32.750 km²) skal Ísland eiga

Artikkel 1

Delelinjen mellom partenes deler av kontinentalsokkelen i området mellom Island og Jan Mayen skal falle sammen med delelinjen for partenes økonomiske soner.

Artikkel 2

Bestemmelsene i artiklene 3–9 kommer til anvendelse i et område begrenset ved følgende koordinater:

70°35' N
68°00' N
10°30' V
6°30' V

Artikkel 3

I den første undersøkelsesfase, hvis formål er en systematisk geologisk kartlegging av det område som er nevnt i artikkel 2, skal partene i fellesskap drive seismiske og om nødvendig magnetiske undersøkelser. Den praktiske gjennomføring av disse undersøkelser foretas av det norske Oljedirektoratet på grunnlag av planer utarbeidet i fellesskap av de to parter eksperter. Omkostningene ved undersøkelsene skal bæres av Oljedirektoratet/Den Norske Stat, medmindre partene blir enige om noe annet. Norske og islandske eksperter skal ha samme adgang til å delta i undersøkelsene og i evalueringen av de fremkomne data. Dataene og evalueringen av dem skal tilstilles de to parter myndigheter. De skal behandles konfidensielt, medmindre partene blir enige om noe annet.

Dersom det oppnås fortjeneste ved salg av seismiske eller magnetiske data til selskaper eller organisasjoner, skal nettoutbyttet deles mellom de to parter etter avtale dem imellom.

Artikkel 4

Dersom de undersøkelser som er nevnt i artikkel 3, viser at det er ønskelig å foreta mer detaljerte undersøkelser av særlige felter i området, herunder mer detaljert seismikk og igangsettelse av borer, skal eventuelle eksklusive undersøkelses- og utvinningstillatelser for slike spesielle felter baseres på kontrakter om fellesforetak (joint venture), medmindre partene blir enige om en annen kontraktsform. Partene kan bli enige om å la statlige eller ikke-statlige oljeselskaper delta i slike kontrakter.

Artikkel 5

I den del av det område som er nevnt i artikkel 2, som ligger nord for delelinjen mellom de to parter økonomiske soner (ca. 32 750 km²), skal

rétt á 25% þátttöku í olíustarfsemi sem þeirri, sem um er fjallað í 4. gr. Í samningaumleitunum við utanaðkomanandi olíufélög, ríkisrekin eða ekki, ber Noregi að reyna að fá því framgengt, að bæði norskur og íslenskur hluti kostnaðar við slíka olíustarfsemi sé borinn („carried“) af hlutaðeigandi félagi (eða félögum) allt fram að því að lýst er yfir að fundist hafi arðbært vinnslusvæði.

Verði ekki unnt að fá því framgengt, að kostnaður beggja aðila verði borinn af hlutaðeigandi félagi (eða félögum) skulu aðilar taka upp samningaumleitunar um möguleika á að reka starfsemi sem sameiginlegt verkefni, þar sem hvor þeirra beri sinn kostnað eða þeir skipti með sér kostnaði. Óski Ísland ekki eftir þátttöku á þessum grundvelli er Noregi heimilt að halda áfram á eigin áhættu. Verði því lýst yfir að fundist hafi arðbært vinnslusvæði skal Ísland á því stigi eiga þess kost að ganga inn í starfsemi með sinn hlut gegn því að greiða Noregi þann hluta útlagðs kostnaðar fram að þessum tíma sem hefði svarað hlut Íslands ef það hefði verið þátttakandi frá upphafi.

Norsk löggjöf, norsk stefna í olíumálum og norsk ákvæði um eftirlit með starfsemi, öryggisráðstafanir og umhverfisvernd skulu gilda um starfsemi á því svæði sem tiltekið er í fyrstu málsgrein. Norsk stjórnvöld skulu einnig fara með framkvæmdavald og stjórnun á þessu svæði.

6. gr.

Á þeim hluta þess svæðis sem tilgreint er í 2. gr. og sem liggur sunnan markalínu efnahagslögsögu landanna (u. þ. b. 12.720 km²) skal Noregur eiga rétt á 25% þátttöku í olíustarfsemi sem þeirri, sem um er fjallað í 4. gr. Í samningaumleitunum við utanaðkomanandi olíufélög, ríkisrekin eða ekki, skal Íslandi ekki vera skylt að reyna að fá því framgengt, að hinn norsk hluti kostnaðar við slíka olíustarfsemi sé borinn af hlutaðeigandi félagi (eða félögum).

Íslensk löggjöf, íslensk stefna í olíumálum og íslensk ákvæði um eftirlit með starfsemi, öryggisráðstafanir og umhverfisvernd skulu gilda um starfsemi á því svæði sem tiltekið er í fyrstu málsgrein. Íslensk stjórnvöld skulu einnig fara með framkvæmdavald og stjórnun á þessu svæði.

7. gr.

Eftir að lýst hefur verið yfir að fundist hafi arðbært vinnslusvæði skal hvor aðili bera sinn kostnað við áframhaldandi framkvæmdir á svæðinu í hlutfalli við sinn hlut í viðkomandi samningi.

Ísland ha adgang til å delta med en andel på 25 % i slik petroleumsvirksomhet som er nevnt i artikkel 4. I forhandlinger med utenforstående statlige eller ikke-statlige oljeselskaper skal Norge søke å oppnå at både den norske og den islandske andel av omkostningene ved slik petroleumsvirksomhet blir båret (carried) av vedkommende selskap (eller selskaper) opp til det stadium hvor kommersielle funn er blitt erklært.

Dersom det ikke er mulig å oppnå at de to parters omkostninger blir båret av vedkommende selskap (eller selskaper), skal partene oppta forhandlinger om muligheten for å drive virksomhet som et fellesforetak hvor hver av dem bærer sine omkostninger, eller hvor de deler omkostningene. Dersom Island ikke ønsker å delta på dette grunnlag, kan Norge fortsette på egenhånd. Dersom kommersielle funn blir erklært, skal Island ha adgang til på dette stadium å tre inn med sin andel mot å godtgjøre Norge den del av de påløpne omkostninger opp til dette tidspunkt som ville svare til Islands andel dersom Island hadde deltatt fra begynnelsen av.

Norsk lovgivning, norsk oljepolitikk og norske bestemmelser om kontroll med virksomheten, om sikkerhetstiltak og om miljøvern kommer til anvendelse for virksomhet i det område som er nevnt i første ledd. Også håndhevelsen og forvaltningen i det nevnte område tilligger norske myndigheter.

Artikkel 6

I den del av det område som er nevnt i artikkel 2, som ligger sør for delelinjen mellom de to parters økonomiske soner (ca. 12 720 km²), skal Norge ha adgang til å delta med en andel på 25 % i slik petroleumsvirksomhet som er nevnt i artikkel 4. I forhandlinger med utenforstående statlige eller ikke-statlige oljeselskaper skal Island ikke være forpliktet til å søke å oppnå at den norske andel av omkostningene ved slik petroleumsvirksomhet blir båret av vedkommende selskap (eller selskaper).

Islandsk lovgivning, islandsk oljepolitikk og islandske bestemmelser om kontroll med virksomheten, om sikkerhetstiltak og om miljøvern kommer til anvendelse for virksomhet i det område som er nevnt i første ledd. Også håndhevelsen og forvaltningen i det nevnte område tilligger islandske myndigheter.

Artikkel 7

Etter at et funn er erklært kommersielt, skal hver av partene bære sine omkostninger ved den videre utvikling av feltet i forhold til sin andel i henhold til vedkommende kontrakt.

8. gr.

Finnist olíuefni á svæði sem liggur báðum megin markalínu efnahagslögsögu landanna eða sé það allt sunnan markalínunnar en teygist út yfir þau hnit sem nefnd eru í 2. gr. skulu venjulegar meginreglur um einingarnýtingu auðlinda („unitisering“) gilda um skiptingu og nýtingu fundarins. Aðilar skulu semja um nánari reglur sem gilda eiga í slíkum tilvikum.

Finnist olíuefni á svæði sem allt liggur norðan markalínu, en teygist út yfir þau hnit sem nefnd eru í 2. gr., skal það allt teljast liggja innan hnitanna, sbr. 5., 6. og 7. gr.

9. gr.

Ef annar aðilinn telur að ákvæðin um öryggisráðstafanir og umhverfisvernd, sem um er fjallað í 5. og 6. gr., veiti ekki nægilega vernd þegar fram fara rannsóknir eða vinnsla á því svæði, sem tilgreint er í 2. gr., skulu aðilar hafa samráð, sbr. 10. gr. samkomulagsins frá 28. maí 1980 um fiskveiði- og landgrunns-mál. Verði aðilar ekki sammála í slíkum samráðum skal málinu vísað til sáttanefndar þriggja manna. Aðilar skulu eigi hefja slíkar aðgerðir eða halda þeim áfram fyrr en tillögur sáttanefndarinnar liggja fyrir, nema brýn þörf krefji.

Hvor aðili skal tilnefna einn mann í sáttanefndina. Formaður nefndarinnar er tilnefndur með samkomulagi aðilanna.

Tillögur nefndarinnar skulu lagðar fyrir ríkisstjórnirnar svo fljótt sem verða má. Tillögurnar eru án skuldbindingar fyrir aðilana, en þeir skulu taka sannjarnt tillit til þeirra í frekari málsmeðferð.

10. gr.

Samkomulag þetta öðlast gildi þegar aðilar hafa skipst á orðsendingum um að nauðsynlegri stjórnskipunarmeðferð sé lokið.

Þessu til staðfestu hafa fulltrúar með umboði undirritað samkomulag þetta.

Gjört í Osló, hinn 22. október 1981 í tveimur eintökum á íslensku og norsku og eru báðir textarnir jafngildir.

Fyrir hönd ríkisstjórnar Íslands:
Ólafur Jóhannesson

Fyrir hönd ríkisstjórnar Noregs:
Svenn Stray.

Artikkel 8

Dersom et petroleumfunn dekker et felt som ligger på begge sider av delelinjen mellom de to parters økonomiske soner, eller i sin helhet ligger sør for delelinjen, men strekker seg utover de koordinater som er gitt i artikkel 2, skal vanlige unitiseringsprinsipper for fordeling og utnyttelse av funnet komme til anvendelse. De nærmere regler som skal gjelde i slike tilfelle, avtales mellom partene.

Dersom et petroleumfunn dekker et felt som i sin helhet ligger nord for delelinjen, men strekker seg utover de koordinater som er gitt i artikkel 2, skal funnet i sin helhet anses liggende innenfor koordinatene, jfr. artiklene 5, 6 og 7.

Artikkel 9

Dersom en av partene mener at de bestemmelser om sikkerhetstiltak og miljøvern som det er vist til i artiklene 5 og 6, ikke gir tilstrekkelig vern ved utforskning eller utvinningsvirksomhet i det område som er nevnt i artikkel 2, skal partene konsultere hverandre, jfr. artikkel 10 i overenskomsten av 28. mai 1980 vedrørende fiskeri- og kontinentalsokkelspørsmål. Dersom partene under slike konsultasjoner ikke blir enige, skal spørsmålet henvises til en forlikskommissjon bestående av tre medlemmer. Partene skal ikke påbegynne eller fortsette virksomhet som nevnt før forlikskommissjonens anbefaling foreligger, medmindre tungtveiende grunner tilsier det.

Hver av partene skal oppnevne ett medlem av kommisjonen. Kommisjonens formann oppnevnes av partene i fellesskap.

Kommisjonens anbefalinger skal forelegges for de to regjeringer snarest mulig. Anbefalingene er ikke bindende for partene, men partene skal under sine videre drøftelser ta rimelig hensyn til dem.

Artikkel 10

Denne overenskomst skal tre i kraft når partene ved noteveksling har meddelt hverandre at den nødvendige konstitusjonelle behandling er avsluttet.

Til bekreftelse på dette har de befullmektigede undertegnet denne overenskomst.

Utferdiget i Oslo, 22. oktober 1981 i to eksemplarer på islandsk og norsk, med samme gyldighet for de to tekster.

For den islandske regjering:
Ólafur Jóhannesson

For den norske regjering:
Svenn Stray.